

Skogens växter

Träden, buskarna, örterna, lavarna och mossorna bildar tillsammans ett gemensamt växttäck i skogen.

Skogen delas upp i olika växtskikt, uppifrån neråt

Trädskiktet, träden t.ex. tall

Buskskiktet, buskarna t.ex. sälg

Fältskiktet, risen och örter, t.ex. lingon och skogskovall

Markskiktet, markens mossor och lavar

Skogens djur är i sin tur beroende av växterna, det är en orsak till att det är så viktigt att känna till skogens växter.

Utgående från växterna kan man också bestämma hur bördig marken är i skogen. Vissa växter växer på vissa platser, växterna är beroende av ett visst växtunderlag för att kunna existera. En del klarar sej på mer anspråkslös mark, t.ex. berg och andra kräver mer bördig mark t.ex. mojord.

Bäst lär man sej träden och de andra växterna genom att vandra ut till skogs och studera dem på nära håll. Gärna med hjälp av en florabok. Man kan också göra ett herbarium - växtkartotek, samla växter, sätta dem i press och torka, sedan limma in dem på papper i en pärm där de är namngivna. (Det här blir också fina tavlor)

Din första uppgift

Ta ett tomt papper och sätt in det i den här pärmen.

Rita sedan en skogprofil; en sluttning i en verklig skog. Där toppen på sluttningen gärna slutar på ett bergskrön, och den nedre delen i någon bördig lövskog, kanske ett kärr. (Den här uppgiften kan ni göra tillsammans med klubbledaren under en klubbträff, så att ni får hjälp att hitta en bra sluttning)

Rita in de växter du känner till nu, utan någon bok.

Rita först in träd du känner igen, var de växer i sluttningen

Sedan buskar, örter och mossor eller lavar.

Du kan också rita in något djur om du ser något, och om du tycker att det finns mycket av ett visst djur någonstans. T.ex. en myrstack eller någon fågel...

Följande uppgifter hänför sej mest till artkännedom, att du lär dej känna till några växter bättre.

Bra att veta är att våra skogars träd nästan till hälften består av tall 45 %, gran 37 % och olika lövträd 18 %.

TRÄD OCH BUSKAR

(träd- och buskskiktet)

TALLEN

Du kan färglägga trädet och kotten

Tallen är vårt vanligaste trädslag och klarar av torrare växtplatser.

Tallen har en stadig pålrot i marken som gör att den växer stadigt, trädet är ljusälskande, tycker alltså om soliga växtplatser.

Tallen blommar i början av juni och de mogna fröna faller knappt två år senare.

Man kan se på en tallkvist kottar av olika ålder, gröna ettåriga och bruna tvååriga.

Uppgifter

Vilka djur trivs i/behöver tallskog? _____

Hurdana andra växter hittar du på marken under tallar i en tallskog? _____

Tallens virke är ljust och fint, till vad kan man använda det? _____

Vad heter tallen på latin? (Sök i en flora) _____

Vad heter tallen på finska? _____

Tag ett färskt tallbarr, rita av det, limma in det här på arbetsbladet.

Du kan också krossa ett barr och dofta på det.

GRANEN

Du kan färglägga trädet och kotten

Granen är vårt nästvanligaste trädslag, granen klarar karga växtplatser men störst och bäst växer granen ändå till sej på bördig mark. Granen tål skugga, tvärtom som tallen, och kan t.ex. växa under andra träd som undervegetation, för att skjuta till då träden ovanför avlägsnas.

Till skillnad till tallen är granens rotsystem ytligt och kronan yvig, så granen är också ganska stormkänslig.

Granen blommar lite **tidigare** än tallen och honblommorna är vackert rubinröda, de blir kottar samma år som de blommat och fröna faller följande år i mars april.

Uppgifter

Vilka djur trivs i/behöver granskog? _____

Hurdana andra växter hittar du på marken under gran i en granskog? _____

Granens virke, till vad kan man använda det? _____

Vad heter granen på latin/finska? (Sök i en flora) _____

Tag ett färskt granbarr, rita av det, limma in det här på arbetsbladet. Du kan också krossa ett barr och dofta på det.

På vårvintern kan man hitta tallens och granens frön på snön, de har liksom en vinge som de flyger med i vinden, och kan fara med vinden långt på det sättet. Sök upp "frövingar" på snön och jämför dem. Vilken tror du att är granens och vilken tallens? (Tallens frö sitter fäst som om det hölls på plats av två klor, och granens frö är fäst i vingen som i en liten håla)

Limma in två olika frön här på arbetsbladet, och namnge vilken som är tallens och granens.

VÅRTBJÖRKEN

Du kan färglägga trädet och lövet.

Björken är det trädslag som först invaderar t.ex. kalytor efter hyggen, bränder o.s.v. och får sedan ge vika för de andra trädslagen. Vårtbjörken kallas också hängbjörk. Vårtbjörkens blad är dubbelt såg-tandat och bladformen triangellik med utdragen spets. Det sista års-skotten har en skrovlig yta, hartsvårter. Barken är på äldre trädstammars nedre del är sprucken.

Björken trivs på bördig fuktig mark och växer snabbt i unga år.

Vårtbjörken blommar vanligtvis samtidigt med lövsprickningen och fröna är färdiga att spridas samma år i juli augusti.

Uppgifter

Vilka djur trivs i/behöver björkskog? _____

Hurdana andra växter hittar du på marken under björken?

Vårtbjörkens virke, till vad kan man använda det?

Vad heter vårtbjörken latin/finska? (Sök i en flora) _____

Plocka ett vårtbjörkslöv och limma in det här på arbetsbladet.

GLASBJÖRK

Du kan färglägga trädet och lövet.

Glasbjörkens blad är enkelt sågtandade och rundare till formen än vårtbjörkens blad. Den saknar den utdragna spetsen. Årsskotten kan vara håriga. Glasbjörken bildar inte en uppsprucken skorp bark som vårtbjörken.

Glasbjörken trivs på fuktiga växtplatser, torvmarker, strandängar.

Glasbjörken blir inte lika stor som vårtbjörken, i unga år växer dock vårtbjörken och glasbjörken lika.

Vad heter glasbjörken på latin/finska? (Sök i en flora) _____

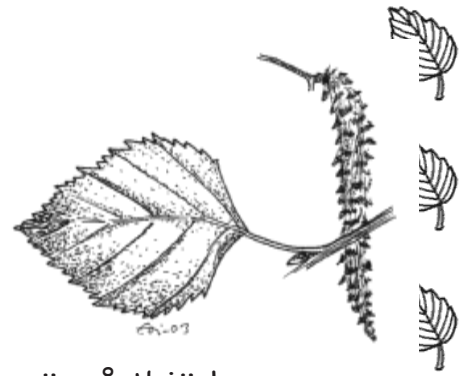
Försök hitta ett
glasbjörksblad limma in det
här på arbetsbladet

Visste du att...

Björkbestånd med mycket död ved eller många äldre träd är mycket värdefulla för insekter, svampar och lavar.

Uppgift

Sök upp en gammal fallen björkstam, studera den ruttna stammen. Hittar du några lavar, svampar eller insekter? _____

VIDE

Du kan färglägga trädet, bladet och kvisten

I Finland finns närmare trettio olika videarter. De är alla mycket snabbväxande i unga år. Det finns endast två arter som kan kallas träd; sälg och jolster.

Videkissorna är egentligen blomställningar eller knoppar. När knopparna slår ut ser man skillnaden på han- och honbuskar. Hanblommorna är gula och honblommorna är grågröna.

Videarterna är mycket viktiga för humlor och bin. De hör till första växter som blommar på våren. Deras nektar och pollen är en mycket viktig näringskälla för alla tidigt flygande insekter, inte minst för bin.

Videarternas miljövärden är större än deras virkesvärde.

Vad heter vide på latin/finska? (Sök i en flora) _____

Namnge några av skogens djur som gärna äter videkvistar _____

Nämn något du kan tillverka av vide? _____

RÖNNEN

Du kan färglägga trädet, lövet och bären

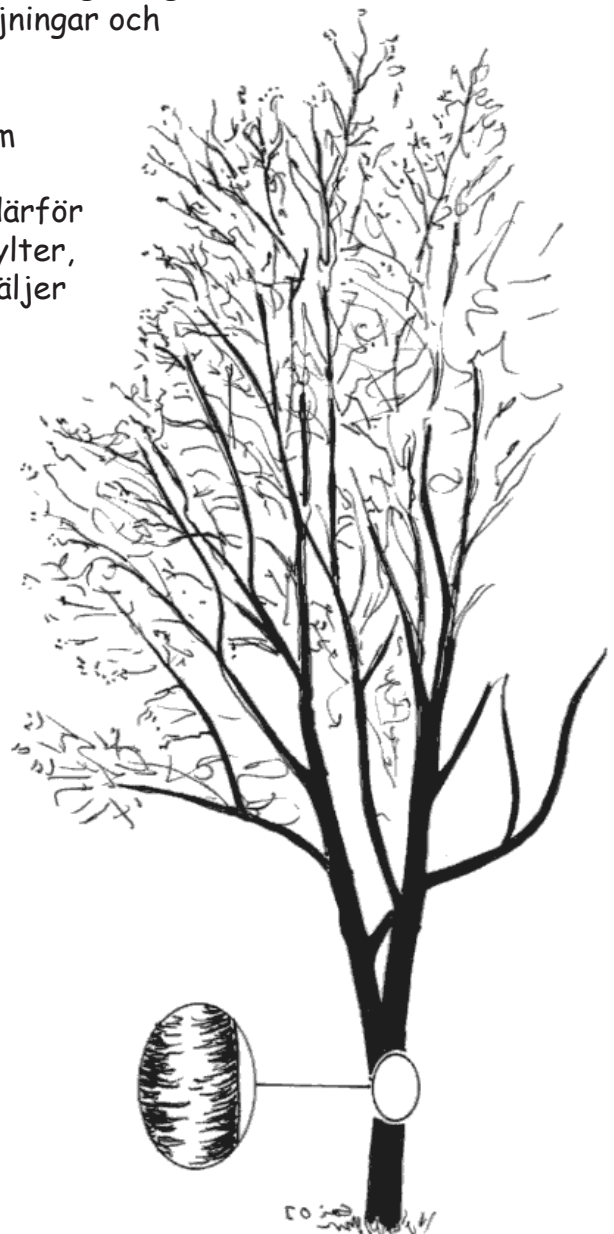
Rönn är exempel på s.k. bärande träd. Frukterna och bären är en viktig föda för många djur under hösten. Kan du nämna några? _____

Vad heter rönnen på latin/finska? (Sök i en flora) _____

De bärande träden är inte särskilt vanliga i skogen och har ingen ekonomisk betydelse men är viktiga för omgivningen (djuren). Därför kvarlämnas de både vid röjningar och vid avverkningar.

Alla har vi hört talesättet "surt sa räven om rönnbären", prova smaka på rönnbär. Bären smakar olika från träd till träd och därför kan man bra tillverka till exempel safter, sylter, geléer och likörer av bäret, bara man lite väljer vad för bär man tar. Innehåller mycket c-vitamin.

Kan du hitta på något som man kan tillverka av rönn? _____

GRÄS OCH ÖRTER

(fältskiktet)

Bland växterna kan det finnas fridlysta växter, vad betyder det? _____

Om du hittar någon fridlyst växt bland dessa, anteckna det.

Vet du vilken landskapsblomma det är i den trakt där du bor? Tag reda på och skriv upp _____

HALLON

Färglägg hallonbilden

Vad heter hallonet på latin? _____

Vad heter hallonet på finska? _____

På hurdan mark växer hallonbusken? _____

Hur hög kan hallonbusken bli? _____

Vet du när hallonet blommar? _____

Hur ser hallonbladet ut på undersidan? _____

Rita ett enskilt hallonblad här på arbetsbladet

BLÅBÄR

Färglägg blåbärsbilden

Vad heter blåbäret på latin? _____

Vad heter hallonet på finska? _____

På hurdan mark växer blåbäret? _____

Hur högt är blåbärsriset? _____ cm

Vet du när blåbäret blommar? _____

Vad kan man tillverka av blåbär? _____

Rita ett enskilt blåbärsblad här på arbetsbladet

LINGON

Färglägg lingonbilden

Vad heter lingonet på latin? _____

Vad heter lingonet på finska? _____

På hurdan mark växer lingonet? _____

Hur högt är lingonriset? _____ cm

Vet du när lingonet blommar? _____

Vad kan man tillverka av lingon? _____

Rita ett enskilt lingonblad här på arbetsbladet

HARSYRA

Färglägg bilden

Vad heter harsyra på latin? _____

Vad heter harsyra på finska? _____

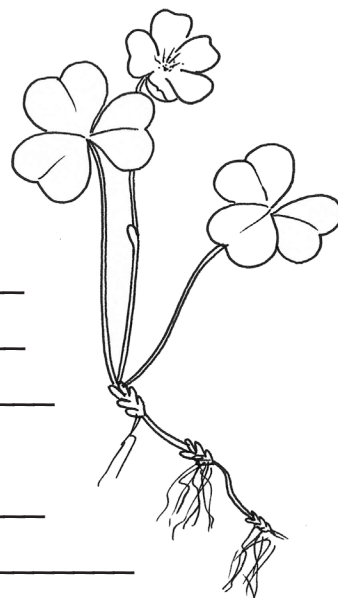
På hurdan mark växer harsyran? _____

Hur hög är harsyran? _____ cm

Vet du när harsyran blommar? _____

Vad smakar harsyran? _____

Rita ett enskilt harsyreblad här på arbetsbladet

TRANBÄR

Färglägg bilden

Vad heter tranbär på latin? _____

Vad heter tranbär på finska? _____

På hurdan mark växer tranbäret? _____

Hur hög är tranbäret? _____ cm _____

Vad kan man tillverka av tranbär? _____

BLÅSIPPA

Färglägg bilden

Undersök bladets form på blåsippan,
rita av det här på arbetsbladet.

Vad heter blåsippan på latin? _____

Vad heter blåsippan på finska? _____

På hurdan mark växer blåsippan? _____

Vet du när blåsippan blommar? _____

MOSSOR OCH LAVAR (markskiktet)

Det är intressant att lära sej mossor och lavar, ju mer man lär sej om dem desto intressantare är de. Floraböcker där man kan läsa om mossor och lavar använder namnet *Kryptogamer och fanerogamer*. Du hittar dem alltså inte i den vanliga floran.

Kom ihåg

Alla lavar och mossar växer mycket långsamt, så riv inte upp stora ytor om du vill ha ett litet exemplar t.ex. till ditt herbarium.

HUSMOSSA

Färglägg mossan

På hurdan plats växer mossan, beskriv växtplatsen _____

Beskriv mossans utseende, hur känner du igen mossan? _____

Varifrån kan mossan ha fått sitt namn? _____

Hittar du mossans latinska namn? _____

Hittar du mossans finska namn? _____

BJÖRNMOSSA

Färglägg mossan

På hurdan plats växer mossan, beskriv växtplatsen _____

Beskriv mossans utseende, hur känner du igen mossan? _____

Varifrån kan mossan ha fått sitt namn? _____

Hittar du mossans latinska namn? _____

Hittar du mossans finska namn? _____

VÄGGMOSSA

Färglägg mossan

På hurdan plats växer mossan, beskriv växtplatsen _____

Beskriv mossans utseende, hur känner du igen mossan? _____

Varifrån kan mossan ha fått sitt namn? _____

Hittar du mossans latinska namn? _____

Hittar du mossans finska namn? _____

VITMOSSA

Färglägg mossan

På hurdan plats växer mossan, beskriv växtplatsen _____

Beskriv mossans utseende, hur känner du igen mossan? _____

Varifrån kan mossan ha fått sitt namn? _____

Hittar du mossans latinska namn? _____

Hittar du mossans finska namn? _____

RENLAIV

Färlägg laven

På hurdan plats växer laven, beskriv växtplatsen _____

Beskriv lavens utseende, hur känner du igen laven? _____

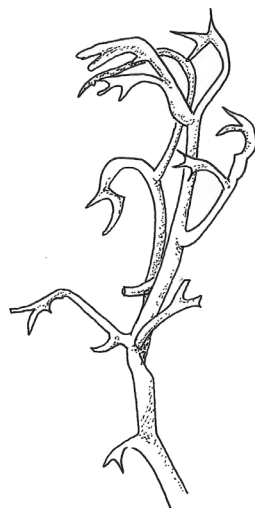

Hittar du renlavens latinska namn? _____

Hittar du renlavens finska namn? _____

Kan du hitta på något som renlaven har använts/används till? _____

ISLANDSLAV

Färlägg laven

På hurdan plats växer laven, beskriv växtplatsen _____

Beskriv lavens utseende, hur känner du igen laven? _____

Varifrån kan laven ha fått sitt namn? _____

Hittar du islandslavens latinska namn? _____

Hittar du islandslavens finska namn? _____

